

§ 90

**Lausunto ympäristöministeriölle ja Varsinais-Suomen elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskukselle Suomen merenhoitosuunnitelman
ensimmäisen osan tarkistuksesta**

HEL 2018-000070 T 11 01 01

Päätös

Kaupunginhallitus antoi ympäristöministeriölle ja Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle Suomen merenhoitosuunnitelman ensimmäisen osan tarkistuksesta seuraavan lausunnon:

Suomen meriympäristön tila 2018 -raportissa ja sen taustaraporteissa on arvioitu Suomen merenhoitosuunnitelman ensimmäisen osan tavoitteiden toteutumista. Tarkastelun pohjalta on esitetty uusia tai osittain muokattuja tavoitteita seuraavalle kuusivuotiskaudelle. Asetetut ympäristötavoitteet on määrä saavuttaa vuoteen 2024 mennessä. Meristrategiapuitedirektiivin mukaan ympäristötavoitteella tarkoitetaan merivesien eri tekijöiden ja merivesiin kohdistuvien paineiden ja vaikutusten haluttua tilaa koskevaa laadullista tai määrällistä kuvausta kunkin merialueen tai osa-alueen osalta.

Uudet yleiset ympäristötavoitteet ja niitä tarkentavat alatavoitteet on ryhmitelty kahdeksan pääteeman alle, joita ovat ravinnekuormituksen ja rehevöitymisen vähentäminen, haitallisten aineiden kuormituksen vähentäminen, roskaantumisen vähentäminen, haitallisten vieraslajien leviämisen vähentäminen, merellisten luonnonvarojen kestävä käyttö, luonnonsuojelun ja ennallistamisen tavoitteet sekä merenhoidon tietoperustan parantaminen. Meristrategiadirektiivissä ei suoraan ole määritelty ympäristötavoitteisiin liittyviä indikaattoreita, vaan ne on määriteltävä suunnitelmassa kullekin tavoitteelle tila-arvioinnin pohjalta. Tarkistettavat yleiset ympäristötavoitteet tulisi suunnata ihmisen toiminnasta aiheutuviin paineisiin ja vaikutuksiin. Tavoitteille tulee asettaa numeeriset määreet. Toisella kaudella tulisi ottaa tietoisemmin käyttöön riskilähtöinen lähentymistapa.

Tarkistettava merenhoitosuunnitelma on tehty varsin kattavasti ja laajan asiantuntijajoukon yhteistyönä. Suunnitelmassa on käyty läpi edellisen suunnitelman tavoitteet ja huomioitu uusia tavoitteita asetettaessa pääosin kattavasti tavoitteet, joita ei ole saavutettu edellisellä kaudella. Suunnitelmassa on muutettu joitain tavoitteita niin, että ne kuvaavat paremmin ihmisen toiminnan aiheuttamia paineita meriympäristön tilan sijaan sekä jaettu joitain entisiä päätavoitteita uusiksi alatavoitteiksi.

Suunnitelmassa on aiheellisesti nostettu yleiseksi tavoitteeksi roskaantumisen ja siitä aiheutuvat haittojen vähentäminen. Alatavoitteissa on kiinnitetty huomiota merenkulun jätteiden vastaanottoon, tupakantumpien vähenemiseen rannoilla, muoviroskan vähentämiseen sekä puhdistamoiden mikroroskien puhdistustehon lisäämiseen. Aineistoa rantojen roskaantumisesta ja mikroroskista on vielä vähän, mutta saatujen tulosten mukaan kaupunkialueiden rantaroskista suurin osa on tupakantumpeja. Helsingin rannoilla on runsaasti etenkin muoviroskaa. Mikroroskista suurin osa kulkeutuu mereen yhdyskuntajätevesien mukana.

Joidenkin ympäristöpaineiden osalta, joista on suhteellisen helposti saatavilla numeerista tietoa (esim. jätevedenpuhdistamoiden ravinnekuormitus mereen), tulisi yksilöidä miten asetetut ravinnepäästöjen vähennykset olisi mahdollista saavuttaa. Pääkaupunkiseudulla toimivien jätevedenpuhdistamoiden puhdistustehot ovat jo hyvin korkeat ja puhdistusvaatimusten tiukentaminen ja investointien kohdistaminen pienemmille puhdistusteholtaan heikommille laitoksille olisi yksi tehokas tapa vähentää edelleen pistemäistä ravinnekuormitusta Itämereen.

Aiempi yleistavoite: "Haitallisten aineiden kuormituksen vähentäminen" on tarkistetussa suunnitelmassa siirretty useiksi uusiksi alatavoitteiksi. Alatavoitteiksi on annettu elohopean, nikkelin, dioksiinin ja polybromattujen difenyylietterien (PBDEn ja BBDEn) ja kadmiumin ilmalaskeumien sekä jokivesien laskeva kuormitustrendi. Lisäksi alatavoitteina on vaarallisten prioriteettiaineiden käytön loppuminen ja vesistökulkeutuksen väheneminen ja öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntavalmiuden lisääminen. Tavoitteissa ei kuitenkaan ole otettu huomioon kemikaalien osalta tiedon määrän ja laadun lisäämistä edelleen uusien aineiden osalta, vaikka tämä tarve on taustaraportissakin tiedostettu. Kiellettyjä ja rajoitettuja aineita korvataan uusilla ja uusien aineiden ja kemikaalien määrä lisääntyy, joten tietoa tulisi lisätä edelleen aineista sekä niiden synergisistä ja antagonisista yhteisvaikutuksista.

Suunnitelmassa on arvioitu, että riski mahdolliselle pohjaelinympäristöjen häiriintymiselle (yli 60 % pohjasta häiriintynyt) on laajinta lounaisilla rannikkoalueilla ja Selkämeren ja Merenkurkun sisemillä rannikkovesillä, missä virkistyskäyttö ja ruoppaus on runsasta. Virkistyskäyttö, ruoppaaminen ja vesirakentaminen voivat muuttaa rantoja sekä pohjaa radikaalisti. Nämä toimenpiteet, erityisesti virkistyskäytön lisääntyminen, ovat ajankohtaisia muillakin rannikkoalueilla, mutta fyysisen muokkaamisen haitallisuuden vähentämisen osatavoite on jätetty pois suunnitelmasta. Fyysisen muokkaamisen osatavoite olisi tärkeää säilyttää, koska etenkin voimakkaasti rakentuvilla alueilla, kuten pääkaupunkiseudulla, rannikonläheiset vesialueet ovat vaarassa muokkautua voimakkaan rakentamisen johdosta.

12.02.2018

Aiemmassa suunnitelmassa kolmas yleistavoite käsitteli luonnonvarais-ten lajien suojelun tasoa. Ravintoverkkojen osalta toiminnallinen tilanne on arvioitu nyt yleisesti hyväksi. Kuitenkin ravintoverkoissa on tapahtunut lajistomuutoksia rehevöitymisen seurauksena ja ilmastonmuutos tulee aiheuttamaan muutoksia jatkossa. Esimerkiksi silakan ja kilohailin tilaa voidaan pitää hyvänä, mutta tulevaisuudessa ilmastonmuutoksen seurauksena pienien eläinplanktonlajien runsastuminen voi vaikuttaa kantoihin ravinnon laadun kautta. Suunnitelmassa olisikin hyvä ottaa riskiperusteisesti huomioon ilmastonmuutoksen vaikutukset kantoihin pelkän kaupallisen saalistuspaineen ja virkistyskäytön lisäksi.

Suomen meriympäristön tila 2018 -raportissa ilmenneitä joitakin yksityiskohtaisempia parannusehdotuksia ovat lisäksi seuraavat:

- Hydrografisten olosuhteiden muutosten tila todetaan olevan hyvä Suomen merialueilla. Tämä arvio on tehty, koska hydrografisten muutosten aiheuttamat meren tilan muutokset keskittyvät vain pienille pinta-aloille (n. 1% arvioidusta kokonaispinta-alasta). Olisi kuitenkin hyvä nostaa esille tosiseikka, että alueilla, joilla hydrografiset olosuhteet ovat muuttuneet esim. rakentamisen myötä, muutokset ovat usein voimakkaita ja pysyviä. Esimerkkinä lahtialueiden veden vaihtuvuuden häiriintyminen maatäyttöjen tai pengerrysten myötä.

- Kuvattaessa Suomen meriympäristön fysikaalisia ominaispiirteitä tulisi tekstiin sisällyttää kuvaus vaihtelevasta rannikko-ulappa gradientista ja miten se vaikuttaa eri alueiden ominaisuuksiin. Heikomman veden vaihtuvuuden vuoksi Saaristomeren ja Suomenlahden saaristoiset rannikkoalueet ovat herkempiä maalta tulevalle kuormitukselle kuin avoimemmat pohjanlahden rannikot.

- Taulukon 2 "Arviot vaikutuksista Itämeren meriympäristölle"- etenkin kohtien 3. ja 7. vaikutukset tarvitsevat tarkennuksia. Kohdan 3. osalta viitataan todennäköisesti lisääntyviin käyttöpaineisiin ja kohdassa 7. tarkoitettaneen "mereisten luonnonvarojen liikakäytön riski kasvaa".

- Ilmastonmuutoksen vaikutusten osalta sivulla 18 ei mainita ilmastonmuutoksen potentiaalisista vaikutuksista veden kerrostuneisuuteen. Ilmastonmuutoksesta johtuvat lämpötilan ja osittain suolaisuuden vaihtelut vaikuttavat myös Itämeren veden pystysuuntaiseen sekoittumiseen, joka olisi hyvä nostaa esiin tässä yhteydessä. Pystysuuntainen sekoittuminen osittain määrittelee pintaveden ravinnepitoisuuksien tasoa. Täten sekoittumisen tehokkuuden pitkän aikavälin muutokset olisi hyvä esittää siten, että fysikaalisten prosessien aiheuttamia muutoksia pintaveden ravinnepitoisuuksissa voidaan arvioida suhteessa valunnan pitoisuuksien määrään. Tätä arvioita varten tarvitaan myös tiedot Itämeren syvä-, väli- ja pintaveden ravinnepitoisuuksista.

12.02.2018

- Sivulla 26 näkösyvyyden indikaattori [D5C4] rannikkovesien osalta todetaan: "kynnysarvot alitetaan..." mikä todennäköisesti tulisi olla muodossa "kynnysarvot ylitetään..."
- Sivulla 65 kappale "Miten rehevöitymistä arvioidaan" on jokseenkin vaikeaselkoinen. Miten "rehevöitymistilan kokonaisarvio" ja "kokonaisrehevöitymistaso" eroavat toisistaan?
- Sivulla 101 viitataan sinileväkukintoja kuvaavan indikaattorin kuvaukseen kappaleessa 5.1. Tässä kappaleessa ei kuitenkaan kuvata indikaattoria vaan esitetään indikaattorilla saatuja tuloksia. Kasviplankton-indikaattoriosuudet ovat muutoinkin raportissa selvennystä vaativia.
- Sivulla 101 tulisi selostaa mitä on Alg@line -näytteenotto.
- kuva 59. Kuvien mustalla viivalla ei ole selitettä (lineaarinen regressio?)

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Linden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 VARELY, lausuntopyyntö 8.1.2018, Suomen merenhoitosuunnitelman ensimmäisen osan tarkistus
- 2 VARELY, Suomen meriympäristön tila 2018, varsinainen kuulemisdokumentti
- 3 VARELY, taustaraportti 1, Hyvän meriympäristön tilan määritelmät
- 4 VARELY, taustaraportti 2, Merenhoidon yleisten ympäristötavoitteiden ja indikaattoreiden tarkistaminen
- 5 VARELY, taustaraportti 3, Meren hyvän tilan saavuttamisen taloudelliset hyödyt

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Varsinais-Suomen elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus
Ympäristöministeriö

Päätösehdotus

12.02.2018

Asia/7

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Ympäristöministeriö ja Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa Suomen merenhoitosuunnitelman ensimmäisen osan tarkistuksesta. Asia on käsiteltävä kaupunginhallituksen kokouksessa 12.2.2018, koska lausunto on toimitettava 16.2.2018 mennessä Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Suomen merenhoitosuunnitelman ensimmäisen osan tarkistus

Merenhoidon suunnittelua ohjaa laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) sekä valtioneuvoston asetus merenhoidon järjestämisestä (980/2011), joilla on toimeenpantu Euroopan unionin meristrategiadirektiivi. Merenhoidon tavoitteena on meriympäristön hyvä tila rantaviivasta talousvyöhykkeen ulkorajalle saakka. Suomen merenhoitosuunnitelma päivitetään kolmessa vaiheessa kuuden vuoden välein. Merenhoitosuunnitelman ensimmäinen osa valmistui vuonna 2012 ja nyt on käynnissä kyseisen asiakirjan tarkistaminen. Merenhoitosuunnitelman ensimmäinen osa sisältää hyvän tilan määritelmät, nykytilan arvion ja yleiset ympäristötavoitteet indikaattoreineen. Merenhoitosuunnitelmaan sisältyvät lisäksi seurantaohjelma, joka tarkistetaan vuonna 2020 ja vuonna 2021 tarkistettava toimenpideohjelma. Tarkistettu merenhoitosuunnitelma viedään valtioneuvostolle päätettäväksi vuoden 2021 lopussa.

Lausuntoa pyydetään ehdotuksesta Suomen merenhoitosuunnitelman ensimmäisen osan tarkistukseksi, joka muodostuu asiakirjasta ”Suomen meriympäristön tila 2018”. Lausuntopyyntö koskee myös kolmea tausta-asiakirjaa Hyvän meriympäristön tilan määritelmät, Merenhoidon yleisten ympäristötavoitteiden ja niihin liittyvien indikaattorien tarkistaminen, Meren hyvän tilan saavuttamisen taloudelliset hyödyt sekä Itämeren suojelukomission (HELCOM) koko Itämeren tilaa käsittelevän englanninkielisen raportin ”State of the Baltic Sea” ensimmäistä versiota. Lisäksi palautetta voi antaa SOVA-lain mukaisesta merenhoitosuunnitelman tarkistamisen ympäristövaikutusten arvioinnin aloittamisesta ja toteuttamisesta. Ehdotuksesta kuullaan 8.1.2018–16.2.2018 välisenä aikana. Lausuntopalautteen toivotaan osoittavan Suomen meriympäristön tila 2018 –raportissa ja tausta-aineistossa olevia mahdollisia epäkohtia tai puutteita sekä myönteisiä seikkoja. Palaute otetaan huomioon, kun asiakirja viimeistellään 30.6.2018 mennessä ja palautteesta koostetaan tiivistelmä.

12.02.2018

Asia/7

Merenhoitosuunnitelmassa yleiseksi tavoitteeksi asetettiin suojella, säilyttää ja tarvittaessa ennallistaa Itämeren siten, että se on biologisesti monimuotoinen, dynaaminen, puhdas, terve ja tuottava. Toiminnallisina tavoitteina oli ihmisen aiheuttamien paineiden ja niihin liittyvien tavoitteiden kokonaisuus, joiden kautta meriympäristön tilaa oli määrä parantaa. Suunnitelmassa esitettiin kuusi yleistä ympäristötavoitetta, joiden pohjalta tarkennettiin toimenpiteet merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmassa.

Saadut lausunnot

Asiasta on saatu kaupunkiympäristön ympäristöpalvelujen ympäristönsuojelupäällikön lausunto.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Linden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 VARELY, lausuntopyyntö 8.1.2018, Suomen merenhoitosuunnitelman ensimmäisen osan tarkistus
- 2 VARELY, Suomen meriympäristön tila 2018, varsinainen kuulemisdokumentti
- 3 VARELY, taustaraportti 1, Hyvän meriympäristön tilan määritelmät
- 4 VARELY, taustaraportti 2, Merenhoidon yleisten ympäristötavoitteiden ja indikaattoreiden tarkistaminen
- 5 VARELY, taustaraportti 3, Meren hyvän tilan saavuttamisen taloudelliset hyödyt

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Varsinais-Suomen elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus
Ympäristöministeriö

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristön toimiala Palvelut ja luvat -palvelukokonaisuus Ympäristöpalvelut Ympäristönsuojelu Yksikön päällikkö 02.02.2018 § 19

HEL 2018-000070 T 11 01 01

VARELY/3660/2017, YM21/400/2017

Päätös

Ympäristönsuojeluyksikön päällikkö päättää antaa Helsingin kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon ympäristöministeriön ja Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausuntopyynnöstä Suomen merenhoitosuunnitelman ensimmäisen osan tarkistuksesta.

Merenhoitosuunnitelman ensimmäinen osa valmistui vuonna 2012 valtioneuvoston hyväksymänä, joka käsitti arvion meren nykytilasta, meriympäristön hyvän tilan määrittämisen, ympäristötavoitteet ja niihin liittyvien indikaattorien asettamisen. Yleiseksi tavoitteeksi asetettiin suojella, säilyttää ja tarvittaessa ennallistaa Itämeren tilan, että se on biologisesti monimuotoinen, dynaaminen, puhdas, terve ja tuottava. Toiminnallisina tavoitteina oli ihmisen aiheuttamien paineiden ja niihin liittyvien tavoitteiden kokonaisuus, joiden kautta meriympäristön tilaa oli määrä parantaa. Suunnitelmassa esitettiin kuusi yleistä ympäristötavoitetta, joiden pohjalta tarkennettiin toimenpiteet merenhoitosuunnitelman toimenpideohjelmassa.

Suomen merenhoitosuunnitelman ensimmäistä osaa tarkistettavassa "Suomen meriympäristön tila 2018" -raportissa ja sen taustaraporteissa on arvioitu edellisten tavoitteiden onnistumista tarkastelemalla Suomen meriympäristön tilaa vuosina 2011-2016. Tarkastelun pohjalta on esitetty uusia tai osittain muokattuja tavoitteita seuraavalle kuusivuotiskaudelle. Asetetut ympäristötavoitteet on määrä saavuttaa vuoteen 2024 mennessä. Meristrategiapuitedirektiivin mukaan ympäristötavoitteella tarkoitetaan merivesien eri tekijöiden ja merivesiin kohdistuvien paineiden ja vaikutusten haluttua tilaa koskevaa laadullista tai määrällistä kuvausta kunkin merialueen tai osa-alueen osalta.

Uudet yleiset ympäristötavoitteet ja niitä tarkentavat alatavoitteet on ryhmitelty kahdeksan pääteeman alle, joita ovat ravinnekuormituksen ja rehevöitymisen vähentäminen, haitallisten aineiden kuormituksen vähentäminen, roskaantumisen vähentäminen, haitallisten vieraslajien leviämisen vähentäminen, merellisten luonnonvarojen kestävä käyttö, luonnonsuojelun ja ennallistamisen tavoitteet sekä merenhoidon tietoperustan parantaminen. Meristrategiadirektiivissä ei suoraan ole määritelty ympäristötavoitteisiin liittyviä indikaattoreita, vaan ne on määriteltävä suunnitelmassa kullekin tavoitteelle tila-arviointin pohjalta. Tarkistettavat yleiset ympäristötavoitteet tulisi suunnata ihmisen toiminnasta aiheutuviin paineisiin ja vaikutuksiin. Tavoitteille tulee asettaa numeeriset määreet. Toisella kaudella tulisi ottaa tietoisemmin käyttöön riskilähtöinen lähentymistapa.

Tarkistettava merenhoitosuunnitelma on tehty varsin kattavasti ja laajan asiantuntijajoukon yhteistyönä. Suunnitelmassa on käyty läpi edellisen suunnitelman tavoitteet ja huomioitu uusia tavoitteita asetettaessa pääosin kattavasti tavoitteet, joita ei ole saavutettu edellisellä kaudella. Suunnitelmassa on muutettu joitain tavoitteita niin, että ne kuvaavat paremmin ihmisen toiminnan aiheuttamia paineita meriympäristön tilan sijaan sekä jaettu joitain entisiä päätavoitteita uusiksi alatavoitteiksi.

Suunnitelmassa on aiheellisesti nostettu yleiseksi tavoitteeksi roskaantumisen ja siitä aiheutuvat haitat. Alatavoitteissa on kiinnitetty huomiota merenkulun jätteiden vastaanottoon, tupakantumppien vähenemiseen rannoilla, muoviroskan vähentämiseen sekä puhdistamoiden mikroroskien puhdistustehon lisäämiseen. Aineistoa rantojen roskaantumisesta ja mikroroskista on vielä vähän, mutta saatujen tulosten mukaan kaupunkialueiden rantaroskista suurin osa on tupakantumppeja. Helsingin rannoilla on runsaasti etenkin muoviroskaa. Mikroroskista suurin osa kulkeutuu mereen yhdyskuntajätevesien mukana.

Joidenkin ympäristöpaineiden osalta, joista on suhteellisen helposti saatavilla numeerista tietoa (esim. jätevedenpuhdistamoiden ravinnekuormitus mereen), tulisi yksilöidä miten asetetut ravinnepäästöjen vähennykset olisi mahdollista saavuttaa. Pääkaupunkiseudulla toimivien jätevedenpuhdistamoiden puhdistustehot ovat jo hyvin korkeat ja puhdistusvaatimusten tiukentaminen ja investointien kohdistaminen pienemmille puhdistusteholtaan heikommille laitoksille olisi yksi tehokas tapa vähentää edelleen pistemäistä ravinnekuormitusta Itämereen.

Aiempi yleistavoite: "Haitallisten aineiden kuormituksen vähentäminen" on tarkistetussa suunnitelmassa siirretty useiksi uusiksi alatavoitteiksi. Alatavoitteiksi on annettu elohopean, nikkelin, dioksiinin ja polybromattujen difenyylietterien (PBDEn ja BBDEn) ja kadmiumin ilmalaskeumien sekä jokivesien laskeva kuormitustrendi. Lisäksi alatavoitteina on vaarallisten prioriteettiaineiden käytön loppuminen ja vesistökulkeutuksen väheneminen ja öljy- ja kemikaalivahinkojen torjuntavalmiuden lisääminen. Tavoitteissa ei kuitenkaan ole otettu huomioon kemikaalien osalta tiedon määrän ja laadun lisäämistä edelleen uusien aineiden osalta, vaikka tämä tarve on taustaraportissakin tiedostettu. Kiellettyjä ja rajoitettuja aineita korvataan uusilla ja uusien aineiden ja kemikaalien määrä lisääntyy, joten tietoa tulisi lisätä edelleen aineista sekä niiden synergisistä ja antagonisista yhteisvaikutuksista.

Suunnitelmassa on arvioitu, että riski mahdolliselle pohjaelinympäristöjen häiriintymiselle (yli 60 % pohjasta häiriintynyt) on laajinta lounaisilla rannikkoalueilla ja Selkämeren ja Merenkurkun sisemmillä rannikkovesillä, missä virkistyskäyttö ja ruoppaus on runsasta. Virkistyskäyttö, ruoppaaminen ja vesirakentaminen voivat muuttaa rantoja sekä pohjaa

radikaalisti. Nämä toimenpiteet, erityisesti virkistyskäytön lisääntymisen, ovat ajankohtaisia muillakin rannikkoalueilla, mutta fyysisen muokkaamisen haitallisuuden vähentämisen osatavoite on jätetty pois suunnitelmasta. Fyysisen muokkaamisen osatavoite olisi tärkeää säilyttää, koska etenkin voimakkaasti rakentuvilla alueilla, kuten pääkaupunkiseudulla, rannikonläheiset vesialueet ovat vaarassa muokkautua voimakkaan rakentamisen johdosta.

Aiemmassa suunnitelmassa kolmas yleistavoite käsitteli luonnonvaraisien lajien suojelun tasoa. Ravintoverkkojen osalta toiminnallinen tilanne on arvioitu nyt yleisesti hyväksi. Kuitenkin ravintoverkoissa on tapahtunut lajistomuutoksia rehevöitymisen seurauksena ja ilmastonmuutos tulee aiheuttamaan muutoksia jatkossa. Esimerkiksi silakan ja kilohailin tilaa voidaan pitää hyvänä, mutta tulevaisuudessa ilmastonmuutoksen seurauksena pienien eläinplanktonlajien runsastuminen voi vaikuttaa kantoihin ravinnon laadun kautta. Suunnitelmassa olisikin hyvä ottaa riskiperusteisesti huomioon ilmastonmuutoksen vaikutukset kantoihin pelkän kaupallisen saalistuspaineen ja virkistyskäytön lisäksi.

Suomen meriympäristön tila 2018 -raportissa ilmenneitä joitakin yksityiskohtaisempia parannusehdotuksia ovat lisäksi seuraavat:

- Hydrografisten olosuhteiden muutosten tila todetaan olevan hyvä Suomen merialueilla. Tämä arvio on tehty, koska hydrografisten muutosten aiheuttamat meren tilan muutokset keskittyvät vain pienille pinta-aloille (n. 1% arvioidusta kokonaispinta-alasta). Olisi kuitenkin hyvä nostaa esille tosiseikka, että alueilla, joilla hydrografiset olosuhteet ovat muuttuneet esim. rakentamisen myötä, muutokset ovat usein voimakkaita ja pysyviä. Esimerkkinä lahtialueiden veden vaihtuvuuden häiriintyminen maatäyttöjen tai pengerrysten myötä.
- Kuvattaessa Suomen meriympäristön fysikaalisia ominaispiirteitä tulisi tekstiin sisällyttää kuvaus vaihtelevasta rannikko-ulappa gradientista ja miten se vaikuttaa eri alueiden ominaisuuksiin. Heikomman veden vaihtuvuuden vuoksi Saaristomeren ja Suomenlahden saaristoiset rannikkoalueet ovat herkempiä maalta tulevalle kuormitukselle kuin avoimemat pohjanlahden rannikot.
- Taulukon 2 "Arviot vaikutuksista Itämeren meriympäristölle"- etenkin kohtien 3. ja 7. vaikutukset tarvitsevat tarkennuksia. Kohdan 3. osalta viitataan todennäköisesti lisääntyviin käyttöpaineisiin ja kohdassa 7. tarkoitettaneen "mereisten luonnonvarojen liikakäytön riski kasvaa".
- Ilmastonmuutoksen vaikutusten osalta sivulla 18 ei mainita ilmastonmuutoksen potentiaalisista vaikutuksista veden kerrostuneisuuteen. Ilmastonmuutoksesta johtuvat lämpötilan ja osittain suolaisuuden vaihtelut vaikuttavat myös Itämeren veden pystysuuntaiseen sekoittumiseen, joka olisi hyvä nostaa esiin tässä yhteydessä. Pystysuuntainen sekoittuminen osittain määrittelee pintaveden ravinnepitoisuuksien tasoa. Täten sekoittumisen tehokkuuden pitkän aikavälin muutokset olisi hyvä

12.02.2018

esittää siten, että fysikaalisten prosessien aiheuttamia muutoksia pinta-veden ravinnepitoisuuksissa voidaan arvioida suhteessa valunnan pitoisuuksien määrään. Tätä arvioita varten tarvitaan myös tiedot Itämeren syvä-, väli- ja pintaveden ravinnepitoisuuksista.

- Sivulla 26 näkösyvyyden indikaattori [D5C4] rannikkovesien osalta todetaan: "kynnysarvot alitetaan..." mikä todennäköisesti tulisi olla muodossa "kynnysarvot ylitetään..."

- Sivulla 65 kappale "Miten rehevöitymistä arvioidaan" on jokseenkin vaikeaselkoinen. Miten "rehevöitymistilan kokonaisarvio" ja "kokonaisrehevöitymistaso" eroavat toisistaan?

- Sivulla 101 viitataan sinileväkukintoja kuvaavan indikaattorin kuvaukseen kappaleessa 5.1. Tässä kappaleessa ei kuitenkaan kuvata indikaattoria vaan esitetään indikaattorilla saatuja tuloksia. Kasviplanktonindikaattoriosuudet ovat muutoinkin raportissa selvennystä vaativia.

- Sivulla 101 asiaa tuntematon ei tiedä mitä on Alg@line -näytteenotto.
- kuva 59. Kuvien mustalla viivalla ei ole selitettä (lineaarinen regressio?)

Päätöksen perustelut

Lausuntopyyntö

Merenhoidon suunnittelua ohjaavat Suomessa laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) sekä valtioneuvoston asetus merenhoidon järjestämisestä (980/2011), joilla on toimeenpantu Euroopan unionin meristrategiadirektiivi. Merenhoidon tavoitteena on meriympäristön hyvä tila rantaviivasta talousvyöhykkeen ulkorajalle saakka. Suomen merenhoitosuunnitelma päivitetään kolmessa vaiheessa kuuden vuoden välein. Merenhoitosuunnitelman ensimmäinen osa valmistui vuonna 2012 ja nyt on käynnissä kyseisen asiakirjan tarkistaminen. Merenhoitosuunnitelman ensimmäinen osa sisältää hyvän tilan määritelmät, nykytilan arvion ja yleiset ympäristötavoitteet indikaattoreineen. Merenhoitosuunnitelmaan sisältyvät lisäksi seurantaohjelma, joka tarkistetaan vuonna 2020 ja vuonna 2021 tarkistettava toimenpideohjelma. Tarkistettu merenhoitosuunnitelma viedään valtioneuvostolle päätettäväksi vuoden 2021 lopussa.

Ympäristöministeriö ja Varsinais-Suomen ELY-keskus pyytävät lausuntoa ehdotuksesta Suomen merenhoitosuunnitelman ensimmäisen osan tarkistukseksi, joka muodostuu asiakirjasta "Suomen meriympäristön tila 2018". Lausuntopyyntö koskee myös kolmea tausta-asiakirjaa Hyvän meriympäristön tilan määritelmät, Merenhoidon yleisten ympäristötavoitteiden ja niihin liittyvien indikaattorien tarkistaminen, Meren hyvän tilan saavuttamisen taloudelliset hyödyt sekä Itämeren suojelukomission (HELCOM) koko Itämeren tilaa käsittelevän englanninkielisen raportin "State of the Baltic Sea" ensimmäistä versiota. Lisäksi palautetta

12.02.2018

voi antaa SOVA-lain mukaisesta merenhoitosuunnitelman tarkistamisen ympäristövaikutusten arvioinnin aloittamisesta ja toteuttamisesta. Ehdotuksesta kuullaan 8.1.2018–16.2.2018 välisenä aikana. Lausuntopalautteen toivotaan osoittavan Suomen meriympäristön tila 2018 – raportissa ja tausta-aineistossa olevia mahdollisia epäkohtia tai puutteita sekä myönteisiä seikkoja. Palaute otetaan huomioon, kun asiakirja viimeistellään 30.6.2018 mennessä ja palautteesta koostetaan tiivistelmä.

Lisätiedot

Saija Rautakorpi, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 32037
saija.rautakorpi(a)hel.fi